

До Дня Незалежності України

Презентація книги

Павла Чубинського «Я сіяв те, що Бог послав...»

Павло Чубинський – автор Гімну
України

Доля відвела Павлу Платоновичу Чубинському коротке життя. Воно було сповнене творчою працею і плідними здобутками. Внесок, зроблений Чубинським в народознавство, важко переоцінити. Фольклористичні дослідження Павла Платоновича цікаві сучасним науковцям. Його безмежна відданість українській національній ідеї жива і сьогодні. Віщі слова вірша «Ще не вмерла Україна» стали символом нації. Гордо пливе над світом на крилах музики Михайла Вербицького державний гімн України.

Народився 27 січня 1839 р. у містечку Борисполі Переяславського повіту Полтавської губернії (нині — Київська область, Україна), на вулиці Горянській, 14, у небагатій дворянській родині відставного офіцера Платона Івановича Чубинського.

Початкову освіту одержав від матері та домашніх учителів. Змалку захоплювався географією, мріяв про далекі подорожі. Після закінчення Другої Київської гімназії вступив на юридичний факультет Петербурзького університету.

У студентські роки брав участь у діяльності петербурзької української громади. Був автором журналу «Основа», де познайомився з Тарасом Шевченком, Миколою Костомаровим, Пантелеймоном Кулішем.

1861 року захистив у Петербурзі дисертацію «Нариси народних юридичних звичаїв і понять з цивільного права Малоросії» і йому присуджено науковий ступінь кандидата правознавства.

Повернувшись в Україну, впродовж 1861—1862 років писав статті для «Основи»: «Значення могорича у договорі, господарські товариства, найм робітників», «Український спектакль у Чернігові», «Два слова про сільське училище», «Ярмарок у Борисполі», співпрацював з «Черниговским листком», де опублікував матеріал «Декілька слів про значення казок, прислів'їв та пісень для криміналіста», та з «Киевскими губернскими ведомостями», в яких побачила світ його «Програма для вивчення народних юридичних звичаїв у Малоросії» (1862).

Належав до течії хлопоманів. 1862 року в Києві кілька українофільських гуртків об'єдналися в Стару громаду, серед перших членів якої були Павло Чубинський.

Тієї осені 1862 року Павло Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна», який став текстом національного гімну українського народу. 17 січня шеф жандармів князь Долгоруков дав розпорядження вислати Чубинського «за вредное влияние на умы простолюдинов» (за українську діяльність) на проживання в Архангельську губернію під нагляд поліції.

У 1869 р. Чубинський дістав дозвіл на повернення до України. Узимку 1869 року перебрався до Петербургу, став дійсним членом Географічного товариства та у травні 1870 року очолив етнографічно-статистичну експедицію в Південно-Західний край. Протягом двох років експедиція досліджувала Київську, Волинську, Подільську губернії України, частини Мінської, Гроднянської (Білорусь), Люблінської і Седловецької губерній (Польща) та Бессарабію, де компактно проживали українці.

8 січня 1871 року обраний секретарем Київського відділення Російського технічного товариства.

Упродовж 1873—1875 років — секретар (1875—1876 — заступник голови) Південно-Західного відділу Російського географічного товариства.

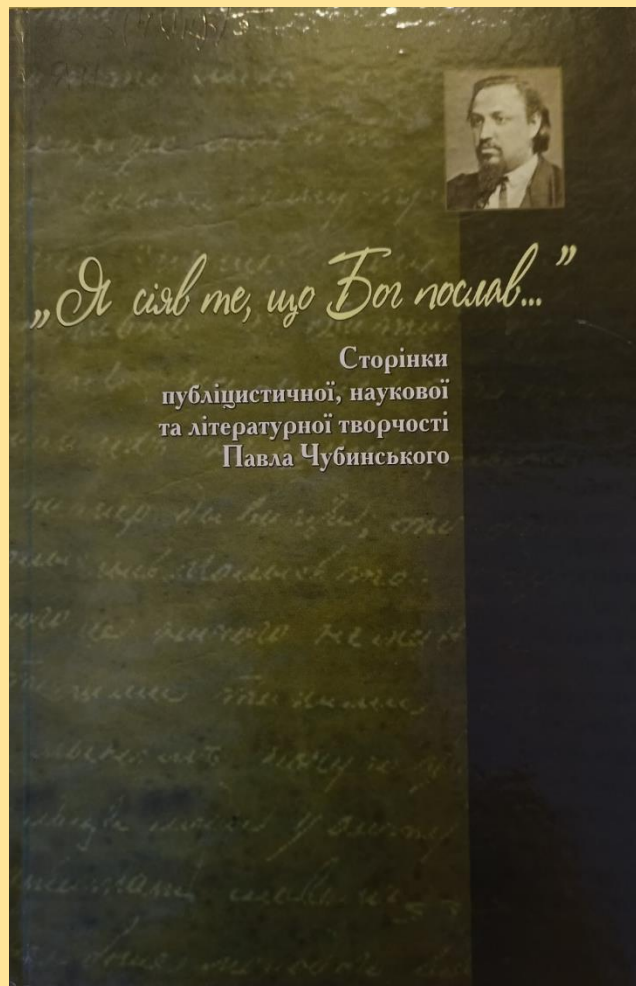
В Емському указі 1876 р., скерованому проти української мови та українофілів, вказувалося на необхідність вислання М. Драгоманова і П. Чубинського як небезпечних агітаторів. У 1876 р. Чубинського було вислано з Києва із заборонаю проживати в *малоросійських і столичних губерніях*. За допомогою президії Російського географічного товариства він дістав дозвіл проживати в Петербурзі.

У 1879 р. Чубинський тяжко захворів, його розбив параліч, і він до кінця життя був прикутий до ліжка.

Помер 17 січня 1884 року. Прощалися з Чубинським в церкві Різдва Христового. Похований у Борисполі на Книшовому кладовищі.

Вікіпедія

У пропонованій книзі, шановні читачі,
творчість Павла Платоновича
Чубинського представлена у різних її
проявах — публіцистичному, науковому та
літературному.

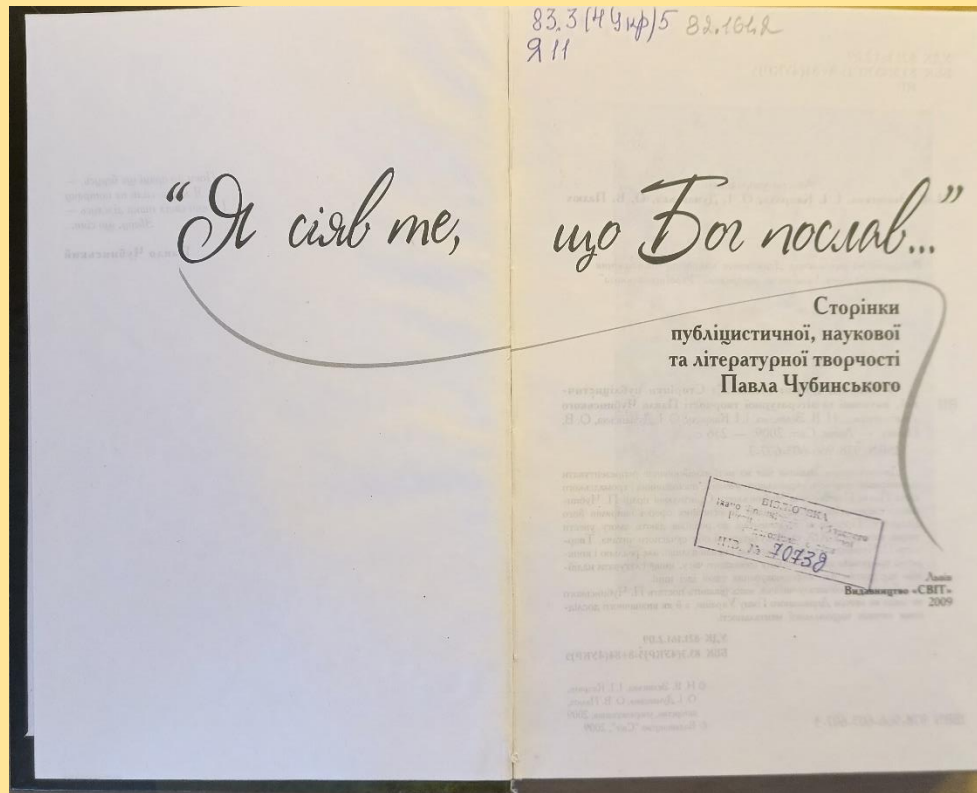
82.161.2-92

"Я сіяв те, що Бог послав..." : сторінки публіцистичної, наукової та літературної творчості Павла Чубинського / Авт.- упоряд.: Н.В. Зелінська, І.І. Капраль, О.І. Думанська, О.В. Палюх .-- Львів : Світ , 2009 .-- 256 с. 978-966-603-607-3 : 82 грн. 60 к. [70738]

82.161.2-92 Українська література. Публіцистика. Про Павла Чубинського.

Джерелознавче видання має на меті репрезентувати багатогранну творчість українського вченого, письменника і громадського діяча Павла Чубинського. Оригінальні праці П. Чубинського систематизовані відповідно до основних сфер і напрямів його діяльності. Преамбули та коментарі до розділів дають змогу увести твори, написані у XIX столітті, в культурний обіг сучасного читача. Творчість П. Чубинського, що не пафосно і ненав'язливо, але реально і конкретно працювала на національну ідею свого часу, може слугувати надійним підґрунтям для виформування такої ідеї нині. Для широкого загалу читачів, яких

цікавить постать Павла Чубинського не лише як автора Державного Гімну України, а й як визначного дослідника витоків національної ментальності.

За часів радянського союзу саме майбутній український Гімн, -- визнаний «особливо шкідливим», заборонений і небезпечний для виконавців, -- став головною причиною недопоцінованості П. Чубинського як юриста, етнографа, статистика. В сучасній Україні Гімн, навпаки, визнаний, проте це парадоксальним чином дає той самий результат: перебуваючи у затінку свого популярного вірша, П. Чубинський несправедливо мало знааний як визначний учений, ефективний дослідник, талановитий публіцист...

Але сьогодні вже нікого не потрібно переконувати у знаковості постаті Павла Чубинського, вартості його спадщини та необхідності якнайшвидшого і якнаймасовішого оприлюднення творів дослідника, насамперед тих, що відображають результати його гігантської науково-пошукової, організаторської, публіцистичної, літературної діяльності, в якій ГІМН є, безумовно, найпомітнішою, але далеко не єдиною яскравою сторінкою.

Чубинський належав до тієї славної генерації української інтелігенції, що творила, за визначенням Дмитра Чижевського, « друге українське Відродження». Своїм щирим інтересом до народного життя в усіх його формах, дієвим прагненням захистити національні духовні цінності та співчутливою підтримкою їх знедолених носіїв ці люди, по суті, втримали українство на краю безодні – асиміляції, денаціоналізації,

анігіляції... Зацікавлення українством не обмежувалося зовнішніми проявами останнього – це було занурення в глибини, пошук витоків, виведення закономірностей. А що був людиною надзвичайно активною, енергійною і, часто кажуть нині, харизматичною, то й результатів досяг колосальних.

За свої 45 років, з яких сім – на засланні, далеко від батьківщини, шість – у стані тяжкої хвороби, п'ять з яких – фактично прикутий до ліжка, -- за цей короткий час П. Чубинський зробив для України стільки, скільки сьогодні, мабуть, не до снаги цілій науковій установі!

Упорядники презентованої книжки спробували представити творчість П. Чубинського у різних її проявах – публіцистичному, науковому та літературному. Щоб не повторювати вже випущене іншими українськими видавництвами, а, навпаки, розширити обсяги раніше невідомого, тут, розміщені основні публікації П. Чубинського у часописі «Основа», скорочені версії його окремих праць – «Очеркъ народных юридических обычаевъ и понятій въ Малороссіи», «Краткий очеркъ народных юридических обычаевъ, составленный на основаніи предлагаемыхъ гражданскихъ решений», деяких томів «Трудовъ...» (зокрема тих, матеріали яких не увійшли до перевидань останнього часу); окремим розділом подаються передмови, написані П. Чубинським до різних праць.

Для того, щоб з одного баку, передати колорит і неповторність стилістики П. Чубинського, упорядники відтворюють «мовний режим», в якому написані його тексти, -- подаючи їх і російською (передмови, звіти, публікації у тогочасній періодиці), і українською (оригінальні літературні твори, фольклорно-етнографічні матеріали) мовами, а також відповідно, зберігаючи українізми та українськомовні вкраплення в російських текстах. З іншого боку, необхідність зробити ці тексти максимально зрозумілими нинішнім читачам, зумовила подання їх за правилами сучасного правопису. Усі тексти, що увійшли до книги, відтворено з оригінальних видань, дбайливо збережених у сховищах Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.

Змість книжки позначений тематичними назвами окремих розділів. До кожного розділу пояснювальна стаття, що висвітлює суть та зміст тексту.

Пролог – це фактично передмова, яка пояснює цінність спадщини П. Чубинського, його талант та необхідність закарбувати на віки у пам'яті українців.

Публіцистика Павла Чубинського: обриси майбутньої наукової праці. Тут публікації з прижиттєвого часопису «Основа» та бібліографічні переліки цих творів, наприклад: «Воспоминаніе о Шевченке; его смерть и погребеніе», «Погуковщина», «Изъ Борисполя», «Исторія Бориспольской школы» а ін.

Перші кроки в царині українознавства. Розвідки П. Чубинського в галузі українознавства з точки зору права, тобто народні юридичні звичаї, в тому числі рішення судів. Сюди увійшли його твори такі як «Очерк народных юридических обычаев и понятій Малоросіи : союз семейственный, наследство, вещное право, договоры...», «Краткий очерк юридических обычаев, составленный на основани

прилагаемых гражданских решений: сватовство и подарки, степени родства, развод...» та інше.

Незаперечний організаторський талант. В цьому розділі розповідається про участь П. Чубинського у створенні різних наукових експедицій, осередків та громад з питань вивчення українознавства та етнографії, звіти, також його роздуми про майбутнє багатотомне видання «Труды».

У пошуках пісенних скарбів. У розділі вміщено великий масив українських пісень ліричного, побутового, історичного характеру, вони виділені в тематичні розділи: про кохання, про родинне життя, жартівливі, суспільно-побутові.

Всесвіт української казки. Назва розділу говорить сама за себе. Тут декілька міфічних та побутових казок.

Літературна спадщина «гідно сина свого народу». Розділ про літературну діяльність П. Чубинського, його вірші.

Епілог. Павло Чубинський у дослідженнях сучасників та нащадків.

Книга містить хронологічний перелік праць Павла Чубинського, добірку праць про Павла Чубинського, іменний покажчик, географічний покажчик та багато бібліографічних даних.

Бібліотека ОІППО

Серпень 2026 р.